

concert
info
nieuwe
choreografie
op minimal
meesterwerk

de Doelen

Sinfonia Rotterdam x
Conny Janssen Danst

donderdag 24 april 2025
Grote Zaal, 20:15

programma

do 24 apr 25 Grote Zaal, 20:15
concert zonder pauze

nieuwe choreografie
op minimal meesterwerk

Henryk Górecki (1933-2010)

Symphony of Sorrowful Songs

Lento sostenuto tranquillo ma cantabile;

Lento largo tranquillissimo;

Lento cantabile semplice

Conny Janssen Danst ZIEL © Martijn Kappers

uitvoerenden

Sinfonia Rotterdam

Conny Janssen Danst choreografie en dans

Conrad van Alphen dirigent

Ewa Tracz sopraan

toelichting

Symphony of Sorrowful Songs

Voor 1970 had bijna niemand ooit gehoord van de Poolse componist Henryk Górecki. Sedert het 'Warschause Herbst Festival' in 1956 genoten sommige naoorlogse Poolse componisten, zoals Witold Lutoslawski en Krzysztof Penderecki, van een internationale erkenning en van een zekere artistieke vrijheid. Dat, ondanks de afkeer van modernismen in de kunst (formalisme genoemd), dat het toenmalige communistische regime had.

Dat gold niet voor Henryk Górecki. Alleen insiders kenden het weinig toegankelijke oeuvre van deze uit Katowice afkomstige vakgenoot. Zijn experimentele, dissonante en hoofdzakelijk serieel gebaseerde muziek kon maar weinig oren bekoren. In de loop van de jaren 70 begon Górecki zich van deze onharmonische stijl van muziek maken af te keren. Kennelijk realiseerde hij zich dat hij in deze ultra avant-gardistische richting geen brede waardering voor zijn muziek zou kunnen verkrijgen. Bovendien bekritiseerde Górecki in woord en muziek het autoritaire bewind in Warschau. Toen bijvoorbeeld paus Johannes Paulus een bezoek aan Katowice werd verboden, nam hij als openbaar protest ontslag als rector aan de muziekacademie van de stad. In 1981 componeerde hij voor groot koor een 'Miserere' om aandacht te vragen voor het hardhandig neerslaan van de acties van de verzetsbeweging 'Solidarnosc'.

Bij gelegenheid van het officiële staatsbezoek van de Poolse paus in 1987 componeerde Górecki het koorwerk 'Totus Tuus'. Inmiddels had de componist zich gefocust op een middeleeuws georiënteerde, katholieke mystiek. Niet langer zocht hij zijn inspiratie in atonale constructies, maar in voor het oor eenvoudig klinkende, bijna eindeloos repeterende melodieën. Een vorm van 'holy minimalism', vergelijkbaar met de werken van de Estlandse componist Arvo Pärt en de Britse componist John Tavener. In die periode ging Górecki op zoek naar Poolse traditionele melodieën, die hij zou kunnen verwerken in een nieuwe symfonie. Een driedelige symfonie zonder dissonanten, zonder Mahleriaanse bombast en zonder buitensporige hoogstandjes. In 1973 benaderde hij met die gedachte de Poolse folklorist Adolf Dygacz, die hem liet kennismaken met vier Silezische liederen. De melodie

Sinfonia Rotterdam © Bas Czerwinski

en de tekst van een van die liederen, de klaagzang van een moeder die haar zoon heeft verloren bij de Silezische opstanden in 1919-1921, greep hem zeer aan. Op dat gegeven baseerde hij het lange (ca 27 minuten) eerste deel van zijn bijna in totaal een uur lang durende symfonie. Het eerste Lento opent duister, nauwelijks hoorbaar in de lage strijkers. Geleidelijk voegen de stemmen van de hogere strijkers zich bij de canon. De beklemming wordt steeds voelbaarder. Een klokgeluid van de gedempte piano kondigt het vocale aandeel van de sopraan aan. Zij zingt op de melodie van

een 15e-eeuwse hymne het ontroerende klaaglied van de moeder. Górecki geeft na de lamentatie de toehoorders geruime tijd om het verdriet bij henzelf binnen te laten dringen. De canon ebt langzaam weg. Eerst de violen, daarna de lagere stemmen, totdat alleen nog het gegrom van de bassen overblijft en wegsterft. In het tweede Lento maakt Górecki gebruik van een tekst in 1944 gekrast in de muur van een Gestapo cel in de Zuid-Poolse stad Zakopane door een 18-jarige gevangene: "Oh, mamma schrei niet. De onbevleete hemelse koningin zal mij altijd bijstaan".

Het meisje gebruikte geen wraakzuchtige taal, maar bekommert zich om haar wanhopige moeder. Dat onbaatzuchtige mededogen fascineerde de devoot katholieke Górecki. Het werd zijn tweede 'Sorrowful Song'. Het is een krachtig monoloog van een jonge vrouw uit de Hoge Tatra, begeleid door het ingetogen spel van het orkest. De laatste woorden zijn dezelfde als het Poolse 'Ave Maria'.

**Termen als
'decadente rotzooi'
en 'slaapverwekkend'
waren in de pers
te lezen**

Net als in het eerste deel varieert Górecki stapsgewijs op een eenvoudig motief zonder dat je er erg in hebt dat de muziek verandert. Er zijn drie verzen. Nu richt de heilige Maria zich tot haar zoon Jezus aan het kruis: "Oh, mijn zoon, geliefd en uitverkoren. Deel je wonden met je moeder". De muziek is ontleend aan een medio 15e-eeuws volkslied.

De symfonie werd in 1976 voltooid. In eigen land vond men de compositie direct een meesterwerk. Maar in buitenlandse kringen van de gevestigde muzikale avant-garde werd het werk alles behalve met gejuich ontvangen. Termen als 'decadente rotzooi' en 'slaapverwekkend' waren in de pers te lezen. Pierre Boulez zou na beluistering van het zoveelste A-groot akkoord luidkeels 'Merde!' hebben geroepen.

Het leek er aanvankelijk op dat het lot van Górecki's 3e symfonie beschoren was tot obscure filmmuziek en back ground-vulling van een serie over de Poolse solidariteitsbeweging. Classic FM zorgde eind jaren tachtig voor een revival van de belangstelling in de Westerse wereld. En toen in 1992 het communistische regime ten val kwam, groeide de appreciatie voor muziek uit Polen in het algemeen.

Echt een doorbraak was de Nonesuch CD opname in 1991 door het London Sinfonietta onder leiding van David Zinman met de sopraan Dawn Upshaw. Van deze CD werden wereldwijd meer dan een miljoen exemplaren verkocht. Ongekend in de klassieke muziekindustrie.

In 2017 creëerde de Canadese choreografe Crystal Pite een ballet op het eerste deel van de symfonie onder de titel 'Flight Pattern'. In opdracht van het 'Royal Opera House' kwam in 2022 het ballet 'Lights of Passage' tot stand dat alle drie de delen omvat. Tijdens de uitvoering door Sinfonia Rotterdam van het laatste deel van deze 'Symphony of Sorrowful Songs' krijgt de muziek een extra dramatische dimensie door Conny Janssen Danst. tekst: Han van Tulder

Sinfonia Rotterdam

Sinfonia Rotterdam brengt, sinds zijn oprichting door de gevierde dirigent Conrad van Alphen, al 25 jaar werken van klassieke meesters op een dynamische en indringende wijze naar een breed en divers publiek. Dit gebeurt met oog en respect voor de klassieke tradities, en tegelijk altijd in beweging en vernieuwend. Het orkest staat dicht bij het publiek en is in alle uithoeken van de wereld een graag geziene gast, van Chili tot Siberië en van China tot Colombia. In Nederland is Sinfonia Rotterdam met zijn prestigieuze concertserie 'Sinfonia Classics Series' een belangrijke speler in toonaangevende concertzalen als de Doelen en het Wereldmuseum in Rotterdam, Amare en de Kloosterkerk in Den Haag en Het Concertgebouw in Amsterdam. www.sinfoniarotterdam.nl

Tijdens de uitvoering door Sinfonia Rotterdam van het laatste deel van deze 'Symphony of Sorrowful Songs' krijgt de muziek een extra dramatische dimensie door Conny Janssen Danst

Conny Janssen Danst

Conny Janssen Danst, gevestigd in Rotterdam, is sinds 1992 een van de meest toonaangevende moderne dansgezelschappen in Nederland. Het werk van artistiek leider Conny Janssen staat breed bekend om de sterk fysieke en theatrale kracht van de dansers en de verrassende diversiteit van haar voorstellingen, waarin hoogkwalitatieve dans altijd centraal staat. De choreografieën van Conny Janssen worden getypeerd als inventief, krachtig en ontroerend. Het werk van Conny Janssen werd veelvuldig onderscheiden en is te zien in theaters, op avontuurlijke locaties en festivals. Het gezelschap beschikt over twee eigen studio's en kantoorruimte in HUIS Conny Janssen Danst op Katendrecht.

www.connyjanssendanst.nl

Conny Janssen Danst ZIEL © Martijn Kappers

Ewa Tracz

Ewa Tracz is een Poolse sopraan met een glansrijke internationale carrière. Ze studeerde aan de prestigieuze Accademia Teatro alla Scala in Milaan en won meerdere prijzen, waaronder de 1e prijs bij het Karol Szymanowski Vocal Competition (2018). Haar stem schitterde in operarollen als Donna Anna (Don Giovanni), Micaëla (Carmen), en Konstancja (Die Entführung aus dem Serail), zowel in Polen als op podia als La Scala en de Nationale Opera van Oekraïne. Naast opera treedt ze op met orkesten, zoals in Lutosławski's Silesian Triptych met het Pools Nationaal Radio Orkest. Haar veelzijdigheid – van barok tot moderne muziek – en samenwerkingen met topdirigenten maken haar tot een boeiende artiest. Ook deelt ze haar kennis als docent. Met haar expressieve stem en charme verovert ze zowel klassieke liefhebbers als nieuwe luisteraars.

Ewa Tracz © Karpati Zarewicz

Sinfonia Rotterdam en David Fray spelen Mozart

za 17 mei 2025 | Jurriaanse Zaal, 20:15

Sinfonia Rotterdam en David Fray

Mozarts 'Jeunehomme' pianoconcert komt tot leven onder de vingers van de veelgeprezen Franse David Fray.

Dit langverwachte programma onder leiding van Conrad van Alphen bevat ook zijn levendige 29ste symfonie en Frank Martins 'Passacaille'.

Kaarten: www.sinfoniarotterdam.nl

ontdek het
programma op
dedoelen.nl

Stay in touch!

See you @dedoelen &
share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl

+31 10 217 17 17

Schouwburgplein 50, Rotterdam

RECYCLED

Papier gemaakt van
gerecycled materiaal

FSC® C017135

deDoelen vrienden genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!
Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie